

گفت‌وگو با مدیران و مجری برنامه‌ای با محوریت کتاب

زندگی در حوالی کتاب

آزاده کرمی
گفت و گو

بارها و بارها شنیده‌ایم که قرار است در برنامه‌های تلویزیونی به کتاب بهای بیشتری داده شود، بارها شنیده‌ایم قرار است برنامه‌های متنوعی برای معرفی هر چه بیشتر کتاب در تلویزیون تولید شود و حتی وقتی پای فرهنگ‌سازی برای کتابخوانی را وسط می‌کشیم به اتفاق، همه اولین متولی‌اش را تلویزیون می‌دانیم. در این سال‌ها صداوسیما تنها متولی قانونی پخش برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی در ایران و بدون شک قدرتمندترین نهاد رسانه‌ای کشور با توجه به طیف وسیع موضوعات و سلاقی و نیازهای گوناگون مردم، برنامه‌های متفاوت و متنوعی را برای همه اقشار تولید کرده‌است. هر چند در این سال‌ها تمرکز روی موضوع کتاب و اهمیت دادن به کتابخوانی به دلیل سلابق مدیران رسانه ملی دچار افت و خیز شده است. از برنامه‌های «کتاب چهار» شبکه چهار و «کتاب‌باز» شبکه نسیم که به شکل تخصصی به موضوع کتاب می‌پرداختند تا برنامه‌هایی مثل «رادیو هفت» و «صدبرگ» که می‌توان گفت نقطه شروع داستان خوانی چهره‌های شناخته شده در تلویزیون بودند، نمونه‌های موفق برنامه‌سازی در سیما شمرده می‌شوند. اما با وجود تلاش‌هایی که سال‌های اخیر برای ورود کتاب به بطن برنامه‌های تلویزیون صورت گرفته، هنوز هم برخی مشکلات اساسی وجود دارد. از مجوز برای صحبت کردن درباره برخی نویسندگان و ناشران ایرانی و خارجی و برخی مسائل دیگر، که مسیر را برای برنامه‌سازان دشوار کرده‌است. با این حال این روزها برنامه «حوالی کتاب» با همکاری شبکه تلویزیونی اینترنتی شبکه کتاب روی آنتن شبکه تهران سیما می‌رود. «حوالی کتاب» از یک ویژه‌برنامه زنده در سی و یکمین دوره هفته کتاب در ۲۳ آبان ۱۴۰۱ متولد شد. این برنامه با شعار «آینده خواندنی است» و با اجرای مرتضی پرنیان به مدت یک هفته روی آنتن شبکه تهران رفت و طی گفت‌وگو با اهالی کتاب (نویسندگان، ناشران، مروجین کتاب و...) معرفی تازه‌های کتاب، گزارش از فعالیت هفته کتاب تلاش کرد در مسیر ترویج فرهنگ کتابخوانی و مطالعه گام بردارد. با این حال این تجربه موفق ناتمام نماند و متولیان آن تصمیم گرفتند این برنامه را همزمان در فضای مجازی روی آنتن رسانه ملی نیز ادامه دهند. خبرنگار صبا با عوامل و دست‌اندرکاران این برنامه به گفت‌وگو نشست است که در ادامه می‌خوانید.

مجید صحاف (مدیر شبکه اینترنتی کتاب):

با تولید برنامه کتاب محور نمی‌توان مردم را کتاب خوان کرد چگونه از تلویزیون اینترنتی کتاب به برنامه «حوالی کتاب» رسیدید؟

تلویزیون اینترنتی کتاب، متولی تولید و پخش برنامه‌های مرتبط با کتاب است و در حال حاضر این شبکه در بستر تلویزیون و همزمان در پلتفرم شبکه کتاب، سروش پلاس، تلویزیون سپهر و بستر شاد در حال پخش است. برنامه «حوالی کتاب» که در هفته کتاب آبان سال گذشته روی آنتن رسانه ملی رفت تلاش کرد پوشش تمام برنامه‌های هفته کتاب را با حضور نویسندگان، ناشران، مترجمان و مروجین کتاب پوشش دهد. این برنامه روزی شش ساعت تولید و از این شش ساعت نیم ساعت در اختیار شبکه تهران قرار گرفت.

ساختار برنامه حوالی کتاب به چه شکل بود؟

ساختار این برنامه ترکیبی بود و سعی شد اقتضات شبکه تهران هم در آن گنجانده شود و روی نویسندگانی که در تهران هستند یا موضوعات مرتبط با استان تهران بیشتر توجه کنیم. البته این آمادگی از سمت شبکه اینترنتی کتاب، قبل از هفته کتاب وجود داشت که برای شبکه‌های تلویزیونی برنامه تولید کنیم، اما رویداد هفته کتاب سبب شد این برنامه به یک همکاری منسجم منجر شود.

گویا قرار است ساخت برنامه حوالی کتاب در شبکه پنج سیما دایمی شود؟

از سمت ما مشکلی نیست و آمادگی تولید داریم و باید ببینیم مدیر جدید شبکه تهران نظرشان چیست و امیدواریم مثبت باشد و بتوانیم این برنامه را ادامه دهیم. ظرفیت برنامه‌سازی در حوزه کتاب با سیاست‌های شبکه تهران کاملاً شدنی است و ما استقبال

می‌کنیم.

چرا برنامه کتاب محور در تلویزیون کم داریم؟

سوال را باید همکاران معاونت سیما پاسخ بدهند. ولی آنچه که من می‌بینم عدم دسترسی و شناخت کافی به ساختار و محتوای حوزه کتابی است. شبکه کتاب برای این تأسیس شده است که به رسانه ملی در این حوزه کمک کند و می‌توانم اینگونه پاسخ بدهم که این ظرفیت در شبکه کتاب وجود دارد و رسانه ملی می‌تواند روی شبکه کتاب تکیه کند و اگر رسانه ملی بخواهد می‌تواند مانع عدم تسلط بر محتوای و ساختار کتابی را بردارد و بهترین‌ها را انتخاب کند، کتاب به عدد محتوای مورد نیاز مردم و جذاب است.

فکر می‌کنید این برنامه بتواند این علاقه را ایجاد کند؟

باید تأکید کنم با تولید برنامه کتاب محور نمی‌توان مردم را کتاب خوان کرد و جای خوانش کتاب را نمی‌گیرد و تنها می‌تواند به خواندن، انتخاب و معرفی کتاب کمک کند.

شبکه تلویزیون اینترنتی کتاب، در مقام مهمترین مرجع اینترنتی کتاب چه تلاشی برای ارتقای سطح کتابخوانی کرده‌است؟

این شبکه تلویزیونی در بستر اصلی تلویزیون و همزمان هم در بسترهای سروش پلاس، پیام‌رسان شاد، سایت شبکه پخش می‌شود. این شبکه با سیاست اصلی تولید محتوا از کتاب و پوشش رویدادهای کتابی تأسیس شده و به کتاب اختصاص دارد و با مخاطب عام و خاص روبرو است. مخاطب عامی که به دنبال کتاب خوب و یا معرفی کتاب‌ها می‌گردد می‌تواند تولیدات شبکه کتاب

را پیگیری و ببیند. مخاطب خاصی که به دنبال عمیق شدن در حوزه محتوا و کتاب‌های خاص است و شبکه کتاب از یکسالی که از تولدش می‌گذرد توانسته برای هر دو حوزه تولید محتوا کند.

مخاطب باید انتظار دیدن و شنیدن چه محتوایی را به طور خاص از این شبکه داشته باشد؟

شبکه کتاب پوشش بیشتر رویدادهای حوزه کتاب را با پشتیبانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و خانه کتاب و ادبیات به عهده دارد و علاوه بر آن شبکه‌ای است که در اختیار همه اهالی حوزه نشر هم می‌باشد. این شبکه تمامی اهالی نشر از نویسندگان گرفته تا توزیع کنندگان، فروشگاه داران، موضعین کتاب، ناشران، تصویرگران، ویراستاران، مترجمان، مدیران فرهنگی حوزه فرهنگی کتاب، سازمان‌های مرتبط با کتاب را نیز برمی‌گیرد.

نتیجه این تعامل چقدر سودمند بوده؟

شبکه کتاب علاقه‌مند است تولیدات حوزه کتاب را به خاطر نوع و عمق ارتباطی که با بدنه نشر دارد در اختیار رسانه ملی قرار دهد و بتواند کمک حال برنامه‌سازان رسانه ملی باشد. خوشبختانه این اتفاق روز به روز هم در حال افزایش است. تمامی برنامه‌سازان رسانه ملی و مدیران شبکه‌های صداوسیما می‌توانند به شبکه کتاب هم به لحاظ محتوا، ساختار، فرم، تولید تکیه کنند و شبکه کتاب این آمادگی را دارد تا به عنوان رسانه کتاب، محتوای مورد نیاز حوزه کتاب رسانه ملی را تولید کند.

فکر می‌کنید با همراهی یک شبکه اینترنتی و رسانه ملی به اهدافتان در مسیر گسترش کتابخوانی دست پیدا